

Blitzbezoek van Nigel Short

Jan T'Sas

Vorige week woensdag kwam super-GM Nigel Short uitgerekend bij Schaakkring Oude-God een geïmproviseerde workshop geven. Short was voor overleg rond andere initiatieven uitgenodigd door CV Warehouse en wilde 'en passant' wel wat kwijt aan de sterke Vlaamse schaakjeugd. Promotie Jeugdschaak Vlaanderen ronselde een twintigtal belangstellenden. Twee uur lang volgde we Short op een boeiende uitstap naar het Evan's Gambiet, een van zijn favoriete openingen. Zes tips en vaststellingen van de man die in 1993 net geen wereldkampioen werd.

1. "Het algemene schaakniveau is enorm gestegen"

"De computer heeft voor de grootste veranderingen gezorgd in het schaken", weet Short meteen aan te geven. "Het algemene schaakniveau is gestegen en er zijn veel meer sterke spelers dan vroeger. Met meer dan duizend grootmeesters is de titel 'grootmeester' jammer genoeg wel wat gedevalueerd. De magie is voor een deel uit de titel verdwenen."

2. "Blijf schaakboeken lezen"

"Je mag je niet enkel verlaten op schaakdatabanken en laptopschaak", zegt Short. "Een van mijn jongste en meest getalenteerde leerlingen heeft slechts twee schaakboeken in huis, die dan nog onder een dikke laag stof zitten. Dat vind ik fout. Je moet die boeken lezen! Je moet je verdiepen in de gedachten van Aljechin, Tchigorin, Fisher... Je moet de denkprocessen van de oude en moderne meesters analyseren om aspecten van opening, midden- en eindspel volledig te begrijpen. Woorden zeggen daarbij veel meer dan ellenlange varianten."

3. "Speel zoveel mogelijk partijen"

"Dat is een tip die ik iedereen wil geven: speel véél! Op mijn tiende speelde ik 180 serieuze partijen en nog tientallen niet-officiële. Je kan jezelf niet verbeteren door enkel te studeren, je moet dat ook in de praktijk uittesten."

4. "Studeer minstens twee openingssystemen"

"Toen ik veertien was, had ik een eigen openingsrepertoire, maar ik kan niet beweren dat het sluitend was. Het was bovendien bijzonder beperkt, waardoor ik erg kwetsbaar was voor tegenstanders die zich voorbereidden. Tot dan had ik geen coach, niemand die me op zwakheden kon wijzen. Veel heb ik dus zelf geleerd, maar met goede coaching zou ik nog verder hebben kunnen staan."

"Je kan niet zonder een stevig openingsrepertoire. Systemen die grootmeesters decennia lang hebben ontwikkeld en uitgepluisd, verzin je niet zomaar achter het bord. Bovendien moet je je beperkingen kennen. We zijn niet allemaal zoals een Ivanchuk, die gelijk wat kan spelen, omdat hij ongeveer alles weet op te slaan wat onder zijn ogen komt. Ik herinner me zijn reeks partijen tegen Kramnik, waarin hij zeven keer na elkaar anders opende tegen 1.d4 en de achtste keer weer van voor af aan begon."

"Botwinnik gaf het al aan: zorg dat je over twee volwaardige openingssystemen beschikt. Je tegenstander speelt 1.e4, je antwoordt bijvoorbeeld met 1...c5 of 1...e6. Daarbinnen kies je uiteraard verder uit varianten die je goed liggen. Speel altijd openingen die je zo goed mogelijk begrijpt. Een stelling spelen die je niet begrijpt, is zelfmoord. Een eerste voordeel van twee openingssystemen is dat je je tegenstander tot meer voorbereidend werk verplicht. Een tweede is dat je kan switchen als je bijvoorbeeld door een lacune in je kennis of door de

kracht van een nieuwtje in een opening tot extra studie wordt gedwongen... Als je drie verschillende openingssystemen beheerst, zoals Joesoepov, dan is dat natuurlijk nog beter.”

5. “Volg niet altijd de mode, schakers zijn geen schapen”

“Openingen zijn onderhavig aan mode. We weten allemaal dat Kasparov een fervente speler was van het Koningsindisch. Welnu, toen hij stopte, verdween die opening haast meteen van het toneel. Toch is er niets mis mee. En zo gaat dat met veel systemen. Mijn advies: laat je niet leiden door modegrillen, we zijn geen schapen. Denk zelf na en speel die systemen waar je je goed bij voelt en die je goed beheerst.”

6. “Niet alle gambieten zijn slecht”

“Er zijn veel gambieten en je kan ze op een schaal plaatsen van goed speelbaar tot ‘a load of crap’. Spassky speelde geregeld het Koningsgambiet en heeft nooit één partij verloren. Uit zijn partijen hebben we geleerd dat een gambiet niet noodzakelijk synoniem staat voor wilde koningsaanvallen en spectaculaire matbeelden. Een gambiet kan best uitmonden in een eindspel met slechts een miniem voordeeltje.”

Hier toonde Short de toeschouwers enkele moderne gambietvarianten in damepionopeningen om vervolgens meer dan een uur lang in te gaan op partijen die hij zelf had gespeeld met het Evan’s Gambiet. Zelfs een nergens gepubliceerde partij uit een ‘geheime’ tweekamp tegen Ponomariow in 2003 kwam op het bord. Pono was toen wereldkampioen en bereidde zich voor op een tweekamp tegen Kasparov, die er jammer genoeg nooit is gekomen. Hij won de oefentweekamp tegen Short met 4,5-3,5. “Al bij al een goede score”, vond Short. “Ik had amper een week om me voor te bereiden, Pono was al maanden drooggetraind. Maar met een relatief onbekende pionzet in het Evans’ Gambiet bereikte ik in een van de winstpartijen nog voor de twintigste zet een gewonnen stelling.”

Deze erg tactische partij kregen we te zien tot op het cruciale moment. Short toonde hoe hij zijn looper en toren in een spectaculaire ‘zelfvork’ plaatste. Een nieuwe term voor de stappenmethode? In welk geval onuitgegeven en een mooie afsluiter van zijn uiteenzetting.

Wie is Nigel Short?

Nigel Short (42) wordt beschouwd als de sterkste Britse schaker van de vorige eeuw. Hij was nog geen twaalf toen hij zich kwalificeerde voor het Britse kampioenschap van 1977. Op 14-jarige leeftijd was hij al mee eerste in dat kampioenschap. In 1979 werd hij meester en in 1984 grootmeester, toen de jongste ter wereld. Short won een hele rist toernooien en kampioenschappen. In 1992 zorgde hij voor een grote verrassing door Karpov in de halve finales met 6-4 te verslaan in de run naar de WK-match tegen Kasparov. In de finale versloeg hij Jan Timman met 7½-5½. Nadat Fide-president Florencio Campomanes de match, tegen de zin van de spelers, aan Manchester had toegewezen, braken Short en Kasparov met de Fide en richtten hun eigen bond, de PCA, op. Die organiseerde in 1993 een match in Londen. Short verloor daarin vrij kansloos van Kasparov (7½-12½). Vandaag staat hij met 2645 Elo 72ste op de wereldranglijst. In de B-reeks van het jongste Corustoernooi eindigde hij derde.